

Međunarodni naučni skup

Hrvatsko-srpski odnosi: Politička saradnja i nacionalne manjine

Golubić/Hrvatska, 25-28. avgust 2009.

IZVEŠTAVANJE LISTOVA “POLITIKA” I “VJESNIK”

O GODIŠNJICI OPERACIJE OLUJA, U AVGUSTU 2009.

Dinko Gruhonjić

Stručni saradnik

Odsek za medijske studije

Filozofski fakultet Novi Sad

Vojvodina/Srbija

ABSTRACT:

Rad se bavi analizom pisanja dnevnih listova "Politika" iz Beograda i "Vjesnik" iz Zagreba, na dan 4. avgust 2009, odnosno povodom 14. godišnjice hrvatske vojno-policijske operacije "Oluja".

Namera je bila da se analizom medijskog diskursa tekstova iz različitih novinarskih žanrova (članak, vest, izveštaj, intervju) pokažu razlike u načinu izveštavanja ova dva medija i u novinarskom pristupu temi operacije "Oluja".

Izabrani su listovi "Politika" i "Vjesnik" jer je reč o dnevnicima sa dugačkom tradicijom, koji izlaze u glavnim gradovima Srbije i Hrvatske i koji su u većinskom državnom vlasništvu.

Analiza je pokazala da posmatrani mediji o konkretnom aspektu srpsko-hrvatskih odnosa i danas izveštavaju jednostrano, nedovoljno objektivno i samim tim nedovoljno profesionalno.

Analiza je pokazala i značajno smanjenje prisustva govora mržnje u posmatranim medijima u poređenju sa periodom neposredno pre, tokom i neposredno nakon rata iz devedesetih godina prošlog veka (1991-1995).

KLJUČNE REČI:

Politika

Vjesnik

Oluja

Srbija

Hrvatska

Proterivanje

Zločini

Krajina

Poginuli

Povratnici

Političari

Problemi

Okupacija

Terorizam

Pobeda

Domovinski rat

Oslobođenje

ANALIZA:

Politika 4. avgust 2009.

Dnevni list "Politika" iz Beograda u izdanju od 4. avgusta 2009. donosi ukupno šest tekstova različite dužine povodom 14. godišnjice početka hrvatske vojno-policijske operacije "Oluja". Glavni tekst, plasiran u rubrici "Tema dana", nosi naslov *"Dan kada su Srbi proterani iz Hrvatske"*. Tekst je autorski, a novinari "Politike" autori su i tekstova: *"Želim da se vratim, ali nemam gde"*, *"Retki primeri uspešnog povratka Srba"*, *"Formirati fond solidarnosti za povratak izbeglica"*, *"Samo hiljadu povratnika godišnje"*. Politika donosi i agencijski tekst *"Tadić razgovarao sa delegacijom Udruženja porodica nestalih"* (Beta).

U glavnom tekstu *"Dan kada su Srbi proterani iz Hrvatske"*, koji je potpisan inicijalima autora/ke (V.M.D.), u podnaslovu se navodi: *"Za zločine počinjene u akciji „Oluja” Haški tribunal sudi hrvatskim generalima Anti Gotovini, Ivanu Čemraku i Mladenu Markaču"*. Tekst je ilustrovan fotografijom na kojoj se vide četvorica dečaka, koji su fotografisani ispred kamiona sa registarskim oznakama "bivše" ili "takozvane" (u zavisnosti od izvora informacije) Republike Srpske Krajine. Fotografija je potpisana sa: *"Avgust 1995: danas su ovi dečaci već veliki momci"* (izvor: Fotodokumentacija Politike).

Tekst počinje sledećom konstatacijom: *"Republika Srpska Krajina, iako je bila pod zaštitom Ujedinjenih nacija, napadnuta je pre tačno 14 godina, uz prećutnu saglasnost SAD i Nemačke, ali i NATO-a"*. Nastavlja se sa: *"...Dan kasnije hrvatska vojska je ušla u gotovo napušten Knin i šahovnica je istaknuta na kninsku tvrđavu"*. Autor/ka navodi i da je od početka "Oluje" iz Hrvatske *"proterano više od 200.000 Srba"*.

U tekstu se navodi i podatak koji iznosi predsjednik Asocijacije izbeglih i drugih udruženja iz Hrvatske Milojko Budimir u akciji "Oluja" poginulo je i nestalo 1.992 lica, od kojih su 1.192 civili stariji od 60 godina. Milojko Budimir još kaže: *"Oni su ostali u Hrvatskoj na poziv Franja Tuđmana uz obećanje da im se ništa neće dogoditi. A ubijeni su. Žrtve ove akcije su i 534 žene, od kojih su dve trećine, takođe, bile starije od 60 godina. U ukupnom broju ubijenih je i 19 dece"*. Budimir dodaje da se na spisku nestalih i danas nalaze imena još 1.109 lica, od kojih su 756 civili, među kojima 364 žene.

U intervjuu pod nazivom *"Želim da se vratim, ali nemam gde"*, iz pera autora/ke V.Dugalić, "Politika" donosi razgovor sa Jovom Kablarom (76), predratnim predsjednikom Opštine Knin, koji navodi: *"Sanjam da se vratim u Knin"*. Kablar priča svoje izbegličko iskustvo i navodi da je u Kninu imao četvorosoban stan, vikendicu u okolini, omanje poljoprivredno zemljište u rodnom Golubiću, a da je, kada je počela "Oluja", spakovao *"samo ono što je u auto moglo da stane"*. Kada je stigao u Srbiju, upućen je na Kosovo, odakle je izbegao kada je 1999. godine počelo NATO bombardovanje tadašnje SR Jugoslavije. *"Ja želim, ali nemam gde da se vratim"*, ponavlja Kablar i navodi da su ga hrvatske vlasti osudile na 12 godina robije zbog učešća u oružanom sukobu (*"Od osam dela zbog kojih su me teretili, nijedno nije istinito"*, navodi Kablar), ali je kazna kasnije stavljena van snage.

"Politika" donosi i razgovor pod naslovom *"Retki primeri uspešnog povratka Srba"*, u kojem autor/ka Đ.Đukić donosi razgovor sa Nikolom Janjaninom, povratnikom u selo Gornja Bačuga na Baniji. Iz teksta saznajemo da se Janjanin u Hrvatsku vratio 1998. godine i da je danas njegova porodica među najvećim stočarima u Hrvatskoj. Autor/ka konstatuje da je *"Sudbina ove porodice, nažalost, ređi primer uspešnog povratka i opstanka Srba na svoja imanja u Hrvatskoj"*. Janjanin se vratio u zavičaj jer su tu ipak *"svoji na svome"*, navodi, iako je *"porodica bila izložena napadima i pritiscima, naročito prvih dana nakon povratka"*.

“Politika” donosi i razgovor sa zastupnikom Srba u Hrvatskom saboru Miloradom Pupovcem, pod naslovom *“Formirati fond solidarnosti za povratak izbeglica”*. Sa Pupovcem je o problemima sa kojima se suočavaju Srbi u Hrvatskoj razgovarao dopisnik “Politike” iz Zagreba Radoje Arsenić. Pupovac kao najznačajnije nerešene probleme ističe: stanarska prava, suđenja za ratne zločine, pitanja prava iz radnog staža. On u intervjuu ocenjuje da je došlo do zastoja u povratku izbeglih Srba u Hrvatsku, pre svega jer su odnosi između Hrvatske i Srbije u poslednje dve godine pogoršani, naročito nakon što je Hrvatska priznala Kosovo.

R. Arsenić u “Politici” donosi i tekst (antrfile uz intervju sa Miloradom Pupovcem) pod naslovom: *“Samo hiljadu povratnika godišnje”*, u kojem navodi: *“Poslednje dve-tri godine, prema podacima UNHCR-a, u Hrvatsku se vraća oko hiljadu srpskih izbeglica, a u periodu 2003.-2006. to je bilo oko 5.000 godišnje. Službeni podaci Hrvatske govore o 130.000 srpskih povratnika iz izbeglištva, ali to je ukupan broj izbeglih koji su podigli svoja hrvatska lična dokumenta. Procenjuje se da je od svih srpskih povratnika u Hrvatskoj zaista ostalo između 60.000 i 80.000, a ostali su ponovo otišli iz Hrvatske zbog nemogućnosti egzistencije”*.

U agencijskom izveštaju *“Tadić razgovarao sa delegacijom Udruženja porodica nestalih”* čitalac saznaje da je predsednik Srbije sa predstavnicima izbeglica iz Hrvatske razgovarao povodom 14. godišnice “Oluje”. Informativna služba predsednika Republike saopštila je da su se razgovori odnosili na povratak izbeglih, na probleme u vezi sa vraćanjem imovine Srba u Hrvatskoj, kao i na proces ekshumacije i identifikacije žrtava.

Vjesnik, 4. avgust 2009.

Dnevni list "Vjesnik" iz Zagreba u izdanju od 4. avgusta 2009. u različitim rubrikama donosi više izveštaja, članaka i vesti o 14. godišnjici "Oluje". Udarni članak u "Vjesniku" o "Oluji" nosi naslov: *"Od veličanstvene pobjede do članstva u NATO-u"*. Unutar tog nosećeg teksta su i "podtekstovi" koji imaju sledeće naslove: *"Uspješno završenom operacijom 'Oluja' okrenuli smo novu stranicu"*, *"Visoka državna izaslanstva na Mirogoju položila vijence"*, *"MORH: promaknuto 126 dočasnika i 262 časnika"*. U rubrici "Vijesti" list donosi tekstove: *"U spomen na Oluju ultramaratonac trči od Mostara do Knina"*, *"Beograd: Komemoracija u povodu obljetnice Oluje"*, *"Runtić objavio petnaestu knjigu ratnih priča iz Domovinskog rata"*.

U glavnom članku "Od veličanstvene pobjede do članstva u NATO-u", koji potpisuje Marijan Lipovac u podnaslovu se navodi: *"Hrvatska slavi Dan pobjede i domovinske zahvalnosti te Dan hrvatskih branitelja. Prije 14 godina Hrvatska je dokazala da je sposobna sama osloboditi svoja okupirana područja i suzbiti terorizam, te je ujedno pomogla u oslobađanju dijelova BiH, dok danas dokazuje spremnost i sposobnost pridonositi miru i stabilnosti u svijetu"*. Tekst je na početku ilustrovan fotografijom na kojoj se vide hrvatski vojnici u borbenim vozilima, koji u znak pobjede podižu dva prsta a na fotografiji se može uočiti i hrvatska zastava.

Tekst počinje sledećim autorovom konstatacijama: *"Diljem Hrvatske u srijedu će se proslaviti Dan pobjede i domovinske zahvalnosti, jedan od najvažnijih hrvatskih državnih blagdana kojim se obilježava pobjeda Hrvatske u Domovinskom ratu. Sjećanje je to na 5. kolovoza 1995. godine, kada su postrojbe Hrvatske vojske drugog dana vojno-redarstvene operacije 'Oluja' oslobodile Knin, središte srpske pobune u Hrvatskoj i sjedište paradržavne tvorevine 'krajine' uspostavljene na četvrtini okupiranoga hrvatskog teritorija (...) Hrvatski vojnici koji su u 'Oluji' u 84 sata oslobodili 10.400 četvornih kilometara*

hrvatskog teritorija (18 posto površine Hrvatske) u sjevernoj Dalmaciji i Lici te na Kordunu i Baniji, dokrajčili su zločinačku ideju o stvaranju 'velike Srbije' na račun hrvatske zemlje, onemogućili daljnja bombardiranja hrvatskih gradova i spriječili nastavak etničkog čišćenja preostalog hrvatskog stanovništva, uništavanja i pljačke kulturnih i gospodarskih dobara na okupiranom području te omogućili ponovnu prometnu povezanost Dalmacije s ostalim dijelom Hrvatske". Autor iznosi i podatke o poginulima i o ranjenima: "U 'Oluji' je među hrvatskim snagama bilo 174 poginula i 1430 ranjenih. Na srpskoj strani gubici su bili veći, a velik dio srpskih civila po zapovjedi pobunjeničkih vlasti u konvojima je napustio okupirano područje Hrvatske odmah na početku Oluje". A pred kraj teksta su i rečenice: "Akcija 'Oluja' stoga se s pravom smatra prekretnicom u novijoj hrvatskoj povijesti i jednom od najvećih hrvatskih pobjeda. Osim što je potvrdila samostalnost i slobodu Hrvatske ostvarenu obranom od srpske agresije na vrhuncu Domovinskog rata 1991., 'Oluja' je označila početak mirnodopskog razdoblja u Hrvatskoj".

U agencijskom tekstu (Hina) pod naslovom *"Uspješno završenom operacijom 'Oluja' okrenuli smo novu stranicu"* čitamo sažete izjave iz čestitki predsjednika Hrvatske Stjepana Mesića, predsjednika Hrvatskog sabora Luke Bebića i premijerke Jadranke Kosor povodom godišnjice "Oluje". Potom sledi takođe agencijski tekst (opet Hina) *"Visoka državna izaslanstva na Mirogoju položila vijence"*, gde se opet citiraju izjave Jadranke Kosor i Stjepana Mesića.

U agencijskom tekstu (Hina) pod naslovom *"MORH: promaknuto 126 dočasnika i 262 časnika"*, navode se imena podoficira i oficira koji su unapređeni povodom godišnjice "Oluje". U tom tekstu agencija prenosi i izjavu izaslanika predsjednika Republike Stjepana Mesića, Krešimira Kašpara: *"Osudivši ratne zločine počinjene nakon Oluje, Kašpar je izrazio uvjerenje da je Hrvatska dovoljno dostojanstvena i hrabra da osudi zločine i pokaže kako cijeni istinsko viteštvo"*.

U agencijskom tekstu (Hina) *“U spomen na Oluju ultramaratonac trči od Mostara do Knina”* čitamo priču o učesniku rata koji se zove Aco Golo, koji je, povodom godišnjice “Oluje”, krenuo na ultramaraton od Mostara do Knina, u pratnji sinova Mirka i Tihomira. U agencijskom tekstu (Hina) *“Runtić objavio petnaestu knjigu ratnih priča iz Domovinskog rata”*, saznajemo da je slikar i publicista Davor Runtić *“objavio petnaestu knjigu ratnih priča ‘Junaci Domovinskog rata’ u kojoj petnaest hrvatskih branitelja iznosi svoja sjećanja i svjedočanstva o ratnim događajima i obrani Domovine od srpske agresije. U dosadašnjih petnaest knjiga obuhvaćeno je više od 200 ljudi koji su, kako ističe autor, zaslužili nositi naziv junaci Domovinskog rata, a najveći dio njih nije poznat široj hrvatskoj javnosti”*.

“Vjesnik” prenosi i vijest agencije Hina pod naslovom *“Beograd: Komemoracija u povodu obljetnice Oluje”*. Iz teksta saznajemo da je u glavnom gradu Srbije održan komemorativni skup posvećen Srbima koji su poginuli tokom “Oluje”. Oni su sa skupa poručili da traže da im Hrvatska prizna stanarska prava, da im reši pitanje penzija. U tekstu se navodi da su učesnici skupa kazali da je u “Oluji” ubijeno oko 2.000 Srba, a da je 250.000 proterano iz Hrvatske. Na kraju teksta piše i da je bogoslužnju za žrtve stradale u “Oluji” prisustvovao i predsjednik Srbije Boris Tadić.

KOMPARATIVNA ANALIZA TEKSTOVA I FOTOGRAFIJA:

Glavni tekst u "Politici" povodom godišnjice "Oluje" nosi naslov: "Dan kada su Srbi proterani iz Hrvatske".

Glavni tekst u "Vjesniku" od istoga dana nosi naslov: "Od veličanstvene pobjede do članstva u NATO-u".

Glavna fotografija uz noseći tekst u "Politici" potpisana je sa: "Avgust 1995: danas su ovi dečaci već veliki momci". Na fotografiji se vide četvorica dečaka, koji su fotografisani ispred kamiona sa registarskim oznakama "bivše" ili "takozvane" (u zavisnosti od izvora informacije) Republike Srpske Krajine:

Glavna fotografija uz noseći tekst u "Vjesniku" nije potpisana. Na njoj se vide hrvatski vojnici u borbenim vozilima, koji u znak pobjede podižu dva prsta a na fotografiji se može uočiti i hrvatska zastava.

"Politika" u svom glavnom tekstu donosi izraze i sintagme poput "zločini počinjeni u 'Oluji'", "Republika Srpska Krajina", "proterani Srbi", zatim govori o poginulim i nestalim Srbima.

"Vjesnik" istovremeno intonira tekst u slavljeničkom duhu a samu "Oluju" karakteriše kao "veličanstvenu pobjedu". List navodi da su hrvatske snage "oslobodile Knin", koji je bio "središte srpske pobune" i "paradržavne tvorevine 'krajine'" i tako "dokrajčili zločinačku ideju o stvaranju 'velike Srbije'". I "Vjesnik" piše o žrtvama, ali o žrtvama sa hrvatske strane, dok za žrtve za srpske strane kaže: *"Na srpskoj strani gubici su bili veći..."*

ODABIR TEMA I KLJUČNI POJMOVI:

Politika:

Proterivanje Srba iz Hrvatske

Zločini u "Oluji"

Republika Srpska Krajina

Poginuli i nestali, sa akcentom na srpske civilne žrtve "Oluje"

Udruženja porodica nestalih Srba iz Hrvatske

Predsednik Republike Boris Tadić

Primer povratnika koji ne može da se vrati u Hrvatsku

Primer povratnika koji se uspešno vratio u Hrvatsku

Srpski političari u Hrvatskoj

Problemi u vezi sa povratkom: stanarska prava, tajne optužnice, penzije, radni staž

Vjesnik:

"Oluja" kao veličanstvena pobeda Hrvatske u Domovinskom ratu

"Oluja" kao oslobodilačka akcija

"Republika Srpska Krajina" kao teroristička tvorevina pobunjenih Srba

"Republika Srpska Krajina" kao okupirano područje Hrvatske

Zločinačka ideja "velike Srbije"

Poginuli i ranjeni među hrvatskim snagama

Predsednik Republike Stjepan Mesić, premijerka Jadranka Kosor i ostali zvaničnici

Zločini hrvatskih snaga tokom "Oluje"

Ultramaraton i priče u slavu "Oluje"

Agencijski izveštaj sa komemorativnog skupa u Beogradu

SUMMARY:

U ovom istraživanju izabrani su listovi "Politika" i "Vjesnik", iz više razloga: reč je o listovima sa tradicijom, koji izlaze u glavnim gradovima Srbije i Hrvatske i koji su, što je bilo ključno prilikom izbora uzorka za analizu, u većinskom državnom vlasništvu.

Analiza medijskog diskursa upućuje nas na zaključak da su oba dnevna lista o godišnjici "Oluje" izvestila jednostrano, nedovoljno objektivno i samim tim novinarski nedovoljno profesionalno. Analogno tome može se izvući zaključak da su oba lista u dobroj meri o godišnjici "Oluje" izveštavala na način koji je stereotipan: o "dobrim našim momcima" i o "zlim njihovim momcima". Etnička distanca koja provejava kroz tekstove i dalje je izuzetno visoka. Većinu tekstova, a naročito noseće tekstove, sa tačke teorije medija i analize novinarskog kodeksa karakteriše gotovo potpuno odsustvo "druge strane" i principa "pro et contra" (za i protiv), koji je jedan od osnovnih postulata novinarske profesije. Zbog toga bi se ovi tekstovi sa navedenih aspekata mogli okarakterisati kao "jednostrani" ili "pristrasni", a samim tim i nedovoljno objektivni.

Upada u oči da "Vjesnik" u svome nosećem tekstu koristi "tvrđe" izraze na račun druge strane i na račun veličanja "Oluje". "Vjesnik", međutim, u odabiru tema donosi i izveštaj sa komemorativnog skupa u Beogradu, dok "Politika" ne donosi nijednu vest iz Hrvatske povodom obeležavanja "Oluje". U "Vjesniku" strpljivi čitalac može da pronađe i izjavu izaslanika predsednika Republike Stjepana Mesića, Krešimira Kašpara: *"Osudivši ratne zločine počinjene nakon Oluje, Kašpar je izrazio uvjerenje da je Hrvatska dovoljno dostojanstvena i hrabra da osudi zločine i pokaže kako cijeni istinsko viteštvo"*. Ta izjava je, međutim, plasirana veoma nisko u tekstu i teško je čitljiva. "Politika" ne donosi nijednu izjavu o eventualnoj odgovornosti srpske strane za rat u Hrvatskoj.

“Vjesnik” ne donosi nijednu rečenicu o problemima Srba prilikom povratka u Hrvatsku, dok “Politika” piše veoma opširno o toj temi. “Politika” donosi i uglavnom afirmativnu priču o Srbima koji se uspešno vratio u Hrvatsku. Za razliku od zagrebačkog “Vjesnika”, beogradska “Politika” u svojim tekstovima ne navodi podatke o etničkom čišćenju Hrvata. Istovremeno, “Vjesnik” ne navodi podatke o broju poginulih Srba tokom “Oluje”.

Poredeći pisanje “Vjesnika” i “Politike” od 4. avgusta 2009. godine sa izveštavanjem hrvatskih i srpskih medija neposredno pre, tokom i nakon završetka rata, može se zaključiti da je prisutna daleko “mekša” retorika i da danas izostaju uvredljivi izrazi poput “ustaške horde” ili “srbočetnici” i njima slični, koji su bili dominantni u ranijem periodu. Analiza je pokazala i značajno smanjenje prisustva govora mržnje u posmatranim medijima u poređenju sa periodom neposredno pre, tokom i nakon rata iz devedesetih godina prošlog veka (1991-1995).

S obzirom da su i “Politika” i “Vjesnik” većinski državni listovi, stavovi izneti u tekstovima u dobroj meri mogu se smatrati i stavovima koji su bliski zvaničnim državnim politikama dve susedne zemlje. To nas upućuje na zaključak da Srbija i Hrvatska imaju još mnogo otvorenih pa i tabu tema, koje predstavljaju prepreku punoj normalizaciji odnosa.

Kako je ovde bilo reči o pre svega medijskoj analizi pisanja dva dnevna lista, od novinarskih udruženja i medijskih analitičara iz Hrvatske i Srbije treba očekivati da s pažnjom nastave vršiti monitoring medija i neprestano ukazivati na potrebu dalje profesionalizacije medija i poštovanja kodeksa novinarske profesije.

PRILOZI:

INTERNET STRANICE VJESNIKA I POLITIKE NA DAN 4. AVGUST 2009. GODINE:

Od veličanstvene pobjede do članstva u NATO-u

Hrvatska slavi Dan pobjede i domovinske zahvalnosti te Dan hrvatskih branitelja. Prije 14 godina Hrvatska je dokazala da je sposobna sama osloboditi svoja okupirana područja i suzbiti terorizam, te je ujedno pomogla u oslobađanju dijelova BiH, dok danas dokazuje spremnost i sposobnost pridonositi miru i stabilnosti u svijetu

Diljem Hrvatske u srijedu će se proslaviti Dan pobjede i domovinske zahvalnosti, jedan od najvažnijih hrvatskih državnih blagdana kojim se obilježava pobjeda Hrvatske u Domovinskom ratu.

Sjećanje je to na 5. kolovoza 1995. godine, kada su postrojbe Hrvatske vojske drugog dana vojno-redarstvene operacije »Oluja« oslobodile Knin, središte srpske pobune u Hrvatskoj i sjedište paradržavne tvorevine »krajine« uspostavljene na četvrtini okupiranoga hrvatskog teritorija.

Od 2008. godine 5. kolovoza slavi se i kao Dan hrvatskih branitelja da bi se istaknula njihova važnost u obrani i oslobođenju Hrvatske, posebice onih branitelja koji su za slobodu Hrvatske dali svoje živote.

Hrvatska ove godine Dan pobjede i domovinske zahvalnosti i 14. godišnjicu »Oluje« prvi put slavi kao punopravna članica NATO-a, u kojem hrvatski vojnici danas ravnopravno s vojnicima ostalih zemalja Saveza sudjeluju u mirovnim misijama diljem svijeta.

Prije 14 godina Hrvatska je dokazala da je sposobna sama osloboditi svoja okupirana područja i suzbiti terorizam, te je ujedno pomogla u oslobađanju BiH, dok danas dokazuje spremnost i sposobnost pridonositi miru i stabilnosti u svijetu.

Hrvatski vojnici koji su u »Oluji« u 84 sata oslobodili 10.400 četvornih kilometara hrvatskog teritorija (18 posto površine Hrvatske) u sjevernoj Dalmaciji i Lici te na Kordunu i Baniji, dokrajčili su zločinačku ideju o stvaranju »velike Srbije« na račun hrvatske zemlje, onemogućili daljnja bombardiranja hrvatskih gradova i spriječili nastavak etničkog čišćenja preostalog hrvatskog stanovništva, uništavanja i pljačke kulturnih i gospodarskih dobara na okupiranom području te omogućili ponovnu prometnu povezanost Dalmacije s ostalim dijelom Hrvatske.

Izbijanjem na hrvatsku državnu granicu s BiH u blizini Bihaća, Hrvatska vojska spojila se s Armijom BiH i spasila bihaćko područje od trogodišnje izolacije te spriječila da lokalno bošnjačko i hrvatsko stanovništvo doživi sudbinu Srebreničana.

U srpnju 1995. vojska bosanskohercegovačkih Srba pokrenula je opću ofenzivu na preostale enklave u BiH, inače pod zaštitom UN-ovih snaga, posebice u istočnoj Bosni, gdje je nakon osvajanja Srebrenice počinila genocid nad oko 8000 Bošnjaka. Politički vođe Srba u Hrvatskoj i BiH istodobno su intenzivirali planove o ujedinjenju svojih paradržava, pri čemu je ključno bilo osvajanje Bihaća.

Dok je međunarodna zajednica nemoćno promatrala srpsku ofenzivu, vodstva Hrvatske i BiH potpisala su 22. srpnja u Splitu sporazum o vojnoj suradnji na osnovu kojeg je Hrvatska vojska ušla na područje BiH i u akciji »Ljeto 95.« osvojila Bosansko Grahovo i Glamoč, čime su Srbi na kninskom području dovedeni u poluokruženje.

Početkom kolovoza u Ženevi je održan još jedan krug pregovora predstavnika Hrvatske i pobunjenih Srba, koji nije donio rezultata, nakon čega je hrvatski predsjednik Franjo Tuđman donio odluku da se krene u vojno oslobađanje okupiranih područja, kao što je u svibnju na isti način akcijom »Bljesak« pod hrvatsku kontrolu vraćeno područje zapadne Slavonije.

Akcija koja je kasnije dobila naziv »Oluja« počela je u petak, 4. kolovoza, u pet sati ujutro. Hrvatske snage probile su srpske položaje na više pravaca, a zrakoplovstvo je napalo nekoliko zapovjednih mjesta i centara za vezu. Idućeg dana oko 10 sati Hrvatska vojska ušla je u Knin, a na tvrđavi se zavijorila hrvatska zastava. Istog dana oslobođeni su Gračac i Benkovac, a u nedjelju, 6. kolovoza, Plaški, Korenica i Slunj. Operacija »Oluja« završila je u ponedjeljak, 7. kolovoza, kada su se na Baniji Hrvatskoj vojsci predale opkoljene srpske postrojbe i potpisale kapitulaciju.

U »Oluji« je među hrvatskim snagama bilo 174 poginula i 1430 ranjenih. Na srpskoj strani gubici su bili veći, a velik dio srpskih civila po zapovjedi pobunjeničkih vlasti u konvojima je napustio okupirano područje Hrvatske odmah na početku »Oluje«.

Osim što su »Olujom« središnja hrvatska područja nakon gotovo pet godina vraćena u ustavno-pravni sustav Hrvatske, porazom srpskih snaga promijenjena je geopolitička situacija u široj regiji. Nakon »Oluje« oružane snage Hrvatske i BiH počele su ofenzivu u zapadnoj Bosni i zauzele velik dio područja pod kontrolom bosanskohercegovačkih Srba. To su bile povoljne okolnosti za sklapanje Daytonskog sporazuma u studenome 1995.,

kojim je završen krvavi rat u BiH.

»Oluja« je također ojačala poziciju Hrvatske u nastojanjima da pod svoju kontrolu stavi i jedino preostalo okupirano područje, hrvatsko Podunavlje, koje je u Hrvatsku reintegrirano mirno u siječnju 1998. Akcija »Oluja« stoga se s pravom smatra prekretnicom u novijoj hrvatskoj povijesti i jednom od najvećih hrvatskih pobjeda. Osim što je potvrdila samostalnost i slobodu Hrvatske ostvarenu obranom od srpske agresije na vrhuncu Domovinskog rata 1991., »Oluja« je označila početak mirnodopskog razdoblja u Hrvatskoj u kojem je počelo prometno povezivanje svih hrvatskih područja, gospodarski razvitak i daljnja međunarodna afirmacija Hrvatske.

Uspješno završenom operacijom »Oluja« okrenuli smo novu stranicu

Predsjednik Republike Stjepan Mesić, predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić i predsjednica Vlade Jadranka Kosor uputili su u ponedjeljak čestitke hrvatskim građanima u povodu Dana pobjede i domovinske zahvalnosti i Dana hrvatskih branitelja.

»Na taj dan sjećamo se i ove godine odlučujuće pobjede koja je omogućila da Republika Hrvatska uspostavi svoju suverenu vlast na najvećem dijelu do tada okupiranog teritorija. Posebnu zahvalnost dugujemo svim sudionicima ne samo akcije "Oluja", nego i cijelog Domovinskog rata. Sada, iskazujući zahvalnost svima zaslužnima za tu veliku i povijesnu pobjedu u Domovinskom ratu, želimo graditi Hrvatsku kao zemlju mira, ravnopravnosti građana i željenog napretka. Nastavljamo se boriti za Hrvatsku koja s pravom i razlogom traži svoje mjesto u europskoj obitelji demokratskih država i naroda. To je naša obveza prema svima koji su se tijekom naše mukotrpne povijesti borili za hrvatsku slobodu, ali i prema budućim generacijama koje imaju pravo živjeti u naprednoj i civiliziranoj Hrvatskoj«, stoji u čestitci predsjednika Mesića. Luka Bebić je istaknuo da se na taj dan, ispunjeni ponosom i radošću, prisjećamo veličanstvenog trenutka kada je Hrvatska vojska u oslobođenom Kninu izvjesila hrvatsku trobojnicu i time označila definitivni kraj okupacije dijelova hrvatskog teritorija. Kao legitimna, odlučujuća vojno-redarstvena akcija, »Oluja« je donijela konačnu pobjedu nad politikom rata, razaranja, osvajanja, zla i nasilja, koja nije bila utemeljena ni na kakvom pravu, a kršila je sve civilizacijske i međunarodne norme. Prisjećajući se uzvišenosti tih zlatnih dana hrvatske povijesti osobitu zahvalnost iskazujemo prije svega hrvatskim braniteljima, a njihovo iskreno domoljublje, hrabrost i predanost, kao i njihovi životi, ugrađeni su u same temelje hrvatske državnosti, naglašava se u Bebićevoj čestitki.

»Slaveći pobjedu i odajući počast svima koji su izgubili živote i svoje najmilije u nametnutom ratu, mi nastavljamo graditi modernu, europsku, demokratsku, uređenu, slobodnu i neovisnu Hrvatsku, koju smo snažno i živo osjećali u našim srcima tog pobjedonosnog 5. kolovoza 1995. godine. Danas smo suočeni s posve drugačijim izazovima, političkim i gospodarskim, ali golemi napredak, svi rezultati koje smo ostvarili u ovih 14 godina nakon "Oluje" učvršćuju nas u uvjerenju da ćemo uspjeti nošeni zajedničkim ciljem, za koji su mnogi dali svoje živote, a to je sretna Hrvatska svih njezinih građana«, ističe predsjednik Sabora.

U čestitci premijerke Kosor se naglašava: »Obilježavajući Dan pobjede, domovinske zahvalnosti i hrvatskih branitelja prisjećamo se hrvatskih branitelja koji su, braneći domovinu i vrijednosti slobodnog svijeta, svoje živote utkali u korijene samostalne i

suverene Republike Hrvatske. Uspješno završenom operacijom "Oluja" okrenuli smo novu stranicu. Snažno koračajući putem demokracije, tolerancije i vladavine prava, Hrvatska je postala članica NATO-a i uvažavani čimbenik međunarodne politike.

Suočeni s izazovima današnjice, imamo snage i znanja nadograditi već postavljene temelje i unaprijediti okvir za zajednički, bolji i kvalitetniji život na putu prema konačnom cilju - punopravnom članstvu u Europskoj uniji. Iskazujući poštovanje svim sudionicima vojno-redarstvene akcije "Oluja", braniteljima i njihovim obiteljima, u ime Vlade Republike Hrvatske i osobno, hrvatskome narodu, svim građankama i građanima, čestitam Dan pobjede, domovinske zahvalnosti i hrvatskih branitelja.« [Hina/ vj]

Visoka državna izaslanstva na Mirogoju položila vijence

ZAGREB - Povodom Dana pobjede i domovinske zahvalnosti i Dana hrvatskih branitelja vijence su na zagrebačkom groblju Mirogoju u utorak položila najviša državna izaslanstva, te izaslanstvo Grada Zagreba.

Predsjednik Republike Stjepan Mesić vijence je položio na spomenik Glas hrvatske žrtve - Zid boli, na grobnicu Narodnih heroja i na Središnji križ u Aleji hrvatskih branitelja, a njegovo izaslanstvo vijenac je položilo na zajedničkoj grobnici za neidentificirane žrtve iz Domovinskog rata.

Predsjednica Vlade Jadranka Kosor s izaslanstvom položila je vijence i zapalila svijeće kod spomenika Glas hrvatske žrtve - Zid boli, kod Središnjeg križa u Aleji poginulih branitelja, te na grobu dr. Franje Tuđmana.

Izaslanstvo Vlade u kojem su bili ministrica zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva Marina Matulović Dropulić, državni tajnik u Ministarstvu pravosuđa Dražen Bošnjaković i državni tajnik u Ministarstvu obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti Stjepan Adanić položilo je vijenac na Zajedničku grobnicu za neidentificirane žrtve iz Domovinskog rata na Krematoriju.

Izaslanstvo Hrvatskog sabora predvođeno Krunoslavom Markovinovićem, Mirandom Mrišćen i Stjepanom Fiočićem, vijenac je položilo kod Zida boli, kod Središnjeg Križa u

Aleji poginulih hrvatskih branitelja, na grobu prvog hrvatskog predsjednika Franje Tuđmana, te na zajedničkoj grobnici za neidentificirane žrtve iz Domovinskog rata. Izaslanstvo Grada Zagreba na čelu s gradonačelnikom Milanom Bandićem vijence je položilo kod Zida boli, Središnjeg križa u Aleji branitelja, na grob Franje Tuđmana, te na zajedničku grobnicu za neidentificirane žrtve iz Domovinskog rata. [Hina]

MORH: promaknuto 126 dočasnika i 262 časnika

ZAGREB - U povodu Dana pobjede i domovinske zahvalnosti te Dana hrvatskih branitelja, na prigodnoj svečanosti u Ministarstvu obrane (MORH) danas je promaknuto 126 dočasnika i 262 časnika. Promaknuto je 58 natporučnika i deset natporučnica, dva poručnika fregate, 52 satnika i tri satnice, jedan poručnik bojnog broda, 41 bojnika i 12 bojnica, dva kapetana korvete, 60 pukovnika i 13 pukovnica, tri kapetana fregate, četiri brigadira i jedan kapetan bojnog broda. U čin brigadira promaknuti su Goran Gombar, Darko Šebrek, Marijo Sambolec i Slobodan Bandalo, a u kapetana bojnog broda Renato Žarković. Načelnik Glavnog stožera OS RH Josip Lucić tom je prigodom podsjetio da Hrvatska sutra slavi dan trijumfa, kada je hrvatska vojska izišla na granice Hrvatske i osigurala joj teritorijalni integritet. Podsjetio je da su Oružane snage od 1995. prošle brojne reforme i prihvale nove standarde, pridonijevši tako ostvarenju jednog od dva najveća vanjskopolitička cilja - ulasku u NATO. »Sada se čini da je taj ulazak učinjen s nevjerojatnom lakoćom, a to je zato što smo na vrijeme poduzeli ogromne napore kako bismo reformirali sustav«, kazao je Lucić. Upozorio je da su pred Hrvatskom odgovorne zadaće u okviru NATO saveza te naglasio da sustav mora osigurati podršku pripadnicima HV-a u mirovnim misijama, kako bi mogli kvalitetno predstaviti svoju domovinu. »I Glavni stožer i MORH učinit će dodatni napor kako bismo još spremniji dočekali izazove koje nam donosi jesen«, dodao je Lucić. Ministar obrane Branko Vukelić rekao je da krizna vremena neće ostaviti netaknutim ni sustav MORH-a i OS RH, ali i naglasio da strateški projekti neće patiti zbog nedostatka novca. »Unatoč svim teškoćama, svjedočimo da ne odustajemo od modernih, novih borbenih sustava i poboljšanja radnih uvjeta za pripadnike OS RH. Svi strateški važni projekti se nastavljaju«, poručio je Vukelić. I izaslanik predsjednika Republike i vrhovnog zapovjednika OS RH Stjepana Mesića Krešimir Kašpar podsjetio je na događaje iz 1995., kada je Hrvatska u akciji Oluja pokazala kako je uspjela stvoriti i opremiti vojsku koja je obranila državu. Osudivši ratne zločine počinjene nakon Oluje, Kašpar je izrazio uvjerenje da je Hrvatska dovoljno dostojanstvena i hrabra da osudi zločine i pokaže kako cijeni istinsko viteštvo. Uvjeren je i da će se građani oduprijeti defetizmu i ekstremizmu koji prate krizna vremena, kao i da će OS RH preuzimanjem i izvršavanjem zadaća u NATO savezu, na razini novih, viših standarda, pokazati vjerodostojnost Hrvatske. [Hina]

Marijan Lipovac

■ **U spomen na Oluju
ultramaratonač trči od Mostara
do Knina**

MOSTAR - U spomen na obljetnicu vojno redarstvene akcije Oluje ultramaratonac Aco Golo, koji je i sam sudionik Domovinskog rata, krenuo je u utorak iz Mostara na 200 kilometara dug maraton do Knina. Golo, koji je bivši pripadnik Hrvatskoga vijeća obrane i nositelj vojnog odličja Republike Hrvatske stečenog u vrijeme operacije Oluje, ovu je utrku posvetio palim braniteljima Hrvatske vojske i Hrvatskoga vijeća obrane. On je u pratnji sinova Mirka i Tihomira krenuo iz kruga tvornice Aluminij u Mostaru, gdje je trenutačno zaposlen, a njegov dolazak na kninsku tvrđavu očekuje se u utorak oko pola noći. Mostarski ultramaratonac do Knina bi trebao primijeniti kombiniranu tehniku trčanja i vožnje biciklom. Golo je dionicu iz Mostara istrčao već dva puta, a na kninsku je tvrđu trčao i iz Biograda na moru. [Hina] ▲

■ **Beograd: Komemoracija u povodu obljetnice Oluje**

BEOGRAD - Predstavnici Srba izbjeglih iz Hrvatske zatražili su u utorak na komemorativnom skupu posvećenom Srbima poginulim u vojno redarstvenoj akciji Oluji da Srbija i Hrvatska pronađu »trajno i pravedno« rješenje za probleme izbjeglih. Na skupu održanom pred beogradskom crkvom sv. Marka u povodu 14. obljetnice Oluje, predstavicima izbjeglih Srba naveli su kako im u Hrvatskoj još nisu priznata stanarska prava, te da hrvatske vlasti odbijaju priznati pravo na mirovinu umirovljenicima izbjeglim u Srbiju. Tvrdeći kako je u akciji hrvatskih snaga ubijeno oko dvije tisuće Srba a protjerano njih više od 250 tisuća, zatražili su da se riješi pitanje nestalih Srba te kazne odgovorni za zločine počinjene tijekom akcije. Među oko tisuću okupljenih mogli su se vidjeti transparenti s natpisima »Oluja još traje«,

»Hrvatska odugovlači rješenje sudbine nestalih krajišnika« i »Vratite nas u Krajinu«, pri čemu su u znak prosvjeda mnogi od njih na za to postavljenoj ploči ispred crkve izvjesili ključeve

svojih napuštenih domova. Komemorativnom skupu prethodilo je bogoslužje za žrtve Oluje, kojemu je nazočio srbijanski predsjednik Boris Tadić. [Hina] ▲

■ Runtić objavio petnaestu knjigu ratnih priča iz Domovinskog rata

ZAGREB - Slikar i publicist Davor Runtić objavio je petnaestu knjigu ratnih priča »Junaci Domovinskog rata« u kojoj petnaest hrvatskih branitelja iznosi svoja sjećanja i svjedočanstva o ratnim događajima i obrani Domovine od srpske agresije. U dosadašnjih petnaest knjiga obuhvaćeno je više od 200 ljudi koji su, kako ističe autor, zaslužili nositi naziv junaci Domovinskog rata, a najveći dio njih nije poznat široj hrvatskoj javnosti. U petnaestom svesku na prvim stranicama objavljeno je opsežno svjedočenje Nikole Vukošića, ratnog načelnika šibenske Policijske uprave, o obrani grada od nasrtaja JNA s mora i kopna. Pokazalo se da je odluka da se branimo sa Žirja bila presudna i taj podvig zaslužuje svaku pozornost onih koji se bave Domovinskim ratom, smatra Vukošić. Prva knjiga »Junaci Domovinskog rata« objavljena je 2002., a autor kani objaviti dvadeset knjiga pod tim naslovom. Svrha je biblioteke oteti zaboravu one koji su, kako navodi urednik Hrvoje Runtić, bez kalkulacije odlučili braniti Republiku Hrvatsku. [Hina] ▲

Дан када су Срби протерани из Хрватске

За злочине почињене у акцији „Олуја” Хашки трибунал суди хрватским генералима Анти Готовини, Ивану Чемраку и Младену Маркачу

Август 1995: данас су ови дечаци већ велики момци Фотодокументација Политике

Република Српска Крајина, иако је била под заштитом Уједињених нација, нападнута је пре тачно 14 година, уз прећутну сагласност САД и Немачке, али и НАТО-а. Напад је почео око пет сати изјутра 4. августа 1995. године артиљеријском ватром по Книну, Банији, Лици, Кордуну и северној Далмацији.

Дан касније хрватска војска је ушла у готово напуштен Книн и шаховница је истакнута на книнску тврђаву. Сутрадан стижу и хрватски званичници са Фрањом Туђманом, тадашњим председником Хрватске, на челу. Од почетка ове акције са територије Хрватске протерано је више од 200.000 Срба. Убрзо је готово целокупно српско становништво напустило територију захваћену офанзивом. Колоне избеглица кренуле су ка Србији.

Милојко Будимир, председник Асоцијације избеглих и других удружења из Хрватске, подсетио је да је у акцији „Олуја” погинуло и нестало 1.992 лица, од којих су 1.192 цивили старији од 60 година.

– Они су остали у Хрватској на позив Фрања Туђмана уз обећање да им се ништа неће догодити. А убијени су. Жртве ове акције су и 534 жене, од којих су две трећине, такође, биле старије од 60 година. У укупном броју убијених је и 19 деце – наводи Милојко Будимир податке из евиденције центра „Веритас”.

На списку несталих данас стоје имена још 1.109 лица од којих су 756 цивили, међу којима 364 жене. Будимир, такође, за наш лист објашњава да Хрватска избегава да врши есхумацију, „јер би пред Хашким трибуналом, где се суди генералима, то био јасан доказ да су починили злочине”.

Он наводи и чињеницу да се у Заводу за судску медицину у Загребу налази и 250 посмртних остатака који још чекају идентификацију.

За злочине почињене током операције „Олуја”, хашки Трибунал је подигао оптужницу против Анта Готовине, пензионисаног хрватског генерала и команданта ове операције, као и против генерала Ивана Чемрака и Младена Маркача. Они се терете по личној командној одговорности за злочине против човечности и кршење закона и обичаја ратовања током, али и након „Олује”. У знак сећања на жртве „Олује” данас ће у цркви Светог Марка у Београду у 11 часова бити одржан парастос.

В. М. Д.

Тадић разговарао са делегацијом Удружења породица несталих

Председник Србије Борис Тадић изјавио је јуче да су повратак избеглих, проблеми у вези са враћањем имовине Срба у Хрватској, као и процес ексхумације и идентификације жртава питања која се морају решавати у оквиру побољшања свеукупних односа Србије и Хрватске.

Како је саопштила информативна служба председника Србије, Тадић је данас, поводом обележавања четрнаесте годишњице акције „Олуја”, разговарао с делегацијом Удружења породица несталих и погинулих у Хрватској, коју је предводио председник удружења Чедомир Марић.

Та делегација је упознала Тадића са проблемима са којима се суочавају и изразила незадовољство што процес ексхумације и идентификације жртава страдалих током рата у Хрватској тече споро.

Бета

Желим да се вратим, али немам где

Јово Каблар Фото Ж. Јовановић

„Сањам да се вратим у Книн. Ко се тамо родио и радни век провео, верујте ми, није ни желео да га напусти. Овде, у Београду, од четири стана, колико их има на мом спрату, три породице не познајем”, овако прича за „Политику” Јово Каблар, пензионисани инжењер из Книна. Овај седамдесетшестогодишњак, који је пред рат био и председник општине Книн, са супругом, сином и кћерком аутомобилом је бежао ка Србији испред „Олује”. Спаковао је само оно што је у ауто могло да стане. Иза себе је оставио четворособан стан, викендицу у околини Книна, омање пољопривредно земљиште у родном Голубићу... Успео је само да сачува викендицу у Шибенику, коју је касније продао како би сина стамбено обезбедио. У том стану и данас живе заједно.

– Када сам стигао у Србију, упућен сам на Космет, па сам у Приштини живео до бомбардовања, а потом долазим у Београд. У Книну ми је све остало – каже Каблар.

Данас у његовом стану у Хрватској живи један полицајац из Вуковара. Наш саговорник је, у жељи да се врати, тражио од хрватских власти да му обнове викендицу како би имао где да живи. Међутим, захтев је одбијен.

– Објашњено ми је да немам права на обнову куће, јер је установљено да сам све време живео у Книну у стану, а не у тој кући која се налази у околини и која је заправо породична кућа моје супруге. Такође, према њиховом Закону о одузимању имовине, остао сам и без мањег пољопривредног имања. Ја желим, али немам где да се вратим. Како?

У покушају да се врати Јова Каблара онемогућава и чињеница да су га хрватске власти осудиле на 12 година робије због учешћа у оружаном сукобу: „Од осам дела због којих су ме теретили, ниједно није истинито. Онда је, према Закону о амнестији, извршење казне стављено ван снаге. Дакле, казна није брисана, само је стављена ван снаге. Али, када сам отишао у Хрватску по нова документа, позвали су ме на информативни разговор. Била је то јасна порука да не желе да се вратим.”

Треба подсетити и на то да су он и још 40.000 пензионера остали без пензија за период од 1991. године па до окончања ратних сукоба. Каблар наводи да је Хрватска остала дужна у просеку 81 пензију по глави пензионера, што је укупно око четири милијарде евра.

В. Дугалић

Ретки примери успешног повратка Срба

Са своје фарме у селу Горња Бачуга на Банији, где има 130 грла, што крава музара, што подмлатка, породица Јањанин је јуче испоручила 1050 литара млека. То је негде и њихова просечна дневна производња с којом су се сврстали међу највеће

сточаре у Хрватској. Реч је о Србима повратницима који су се, након збега у „олуји” већ после три године вратили у родно село, петнаестак километара далеко од Петриње. Судбина ове породице је, нажалост, ређи пример успешног повратка и опстанка Срба на своја имања у Хрватској, након свега што их је снашло у последњем рату.

Никола Јањанин Фото Ђ. Ђукић

Никола Јањанин, рекло би се глава и најагилнији члан фамилије у којој су његови отац и мајка, супруга, син и снаха и троје унучади био је иницијатор колективног повратка становништва Горње Бачуге из избеглиштва у Србији који се, по договору, требало да одвија под покровитељством међународне заједнице. „Услов је био да се овој акцији одазове бар 30 одсто мештана једног села па да се добије потпуна логистика која укључује материјалну помоћ и мере заштите. Кренуо сам по Србији да убеђујем земљаке и комшије да се заједно вратимо у наше село, али разумевања није било већ сам доживљавао и најпогрдније увреде. Да се разумемо, од свих избеглица из мог села ја сам се у Србији најбоље снашао. У мачванском селу Змињак где смо боравили успео сам чак да и уштедим око 50.000 тадашњих немачких марака. Поред услуга у обради земљишта, ја и син Дејан смо држали радионицу за оправку пољопривредне механизације. Дакле, инсистирање на повратку није било последица нашег несналажења у Србији већ то што смо, нарочито за оне који се нису снашли, видели бољу перспективу у завичају где смо ипак „своји на своме”, објашњава Никола.

Јањани су се вратили 25. јуна 1998. Кренули су са једном кравом и багером који су купили да би рашчистили рушевине, окрчили њиве. Две и по године су живели без струје, а једини приходи били су од продаје сира на пијацама у Петрињи и Сиску. Породица и пре рата позната као марљива и велики одгајивач стоке, брзо је и овај пут ширила своје стадо.

Међутим, није све ишло тако глатко. Породица је била изложена нападима и притисцима, нарочито првих дана након повратка.

Треба навести и податак да су Јањани након повратка на свом имању угостили дипломате из 40 амбасада у Загребу па је логично је да је хрватској држави после тога било у интересу да им пружа заштиту.

Ђ. Ђукић

Интервју Милорад Пуповац

Формирати фонд солидарности за повратак избеглица

У последњих неколико година дошло је до застоја у решавању избегличких проблема

Милорад Пуповац

Од нашег сталног дописника

Загреб, 3. августа – Србија и Хрватска треба што пре да, на највишем нивоу, постигну договор о решавању проблема избеглица, а нужно је формирати и фонд солидарности, каже за „Политику” председник Српског народног већа и саборски заступник Самосталне демократске српске странке Милорад Пуповац поводом годишњице хрватске војне акције „Олуја” и егзодуса српског народа из Хрватске. „Требало би на највишем нивоу између Хрватске и Србије постићи споразум о томе како ће се наставити решавати и решити преостала избегличка питања – и питања станарских права, суђења за ратне злочине, питања права из радног стажа и друга. Затим, врло је важно да и наша влада и владе у региону јасно дају до знања да су спремне сарађивати у тој материји, да су спремне наставити политику повратка као део својих обавеза према ЕУ и уопште према међународној политици. Владе треба да позову ЕУ, УН, Савет Европе, земље чланице ЕУ да им помогну у формирању фонда солидарности, који би на одређено време био у функцији решавања повратка још око 100.000 избеглих Срба”, рекао је он.

Да ли су већ учињени неки кораци како би се реализовала та два циља?

Ми – СДСС и СНВ – учинићемо све да се та два услова испуне. Већ сада разговарамо с нашом владом о потреби формирања тога фонда солидарности.

Упутили смо писмо још пре два месеца земљама чланицама ЕУ и Европској комисији и оно што се сада очекује јесте да наша влада буде на потезу и од ЕУ и њених чланица затражи солидарну помоћ у решавању преосталих питања.

Како оцењујете темпо повратка српских избеглица у Хрватску?

У последњих неколико година дошло је до одређеног застоја у повратку, као и до застоја у решавању неких избегличких питања која су била дефинисана Сарајевском декларацијом или међународним документима као што је, на пример, питање станарских права, листа за ратне злочине и питање пензија. Нажалост, нарастање економске кризе у Хрватској је створило претпоставке за то да се почиње штедети у различитим правцима, па онда и на средствима која су резервисана и договорена за избеглице. Осим тога, односи између Хрватске и Србије у последње две године, посебно након што је покренуто признавање Косова, доспели су у фазу у којој у неким подручјима, укључујући и подручје повратка избеглица, нажалост, нема потребне сарадње. Изостанак те сарадње између Хрватске и Србије представља озбиљан проблем за наша настојања као заступника СДСС-а, за настојања избегличких организација и појединих међународних организација као што је УНХЦР и уопште то представља препреку у новом отварању простора за повратак.

Радоје Арсенић

Само хиљаду повратника годишње

Последње две-три године, према подацима УНХЦР-а, у Хрватску се враћа око хиљаду српских избеглица, а у периоду 2003 – 2006 то је било око 5.000 годишње. Службени подаци Хрватске говоре о 130.000 српских повратника из избеглиштва, али то је укупан број избеглих који су подигли своја хрватска лична документа. Процењује се да је од свих српских повратника у Хрватској заиста остало између 60.000 и 80.000, а остали су поново отишли из Хрватске због немогућности егзистенције.

Р. А.